

5 juli 2000 Pi in

In de Leidse Pieterskerk heeft meer dan twee eeuwen een grafsteen gelegen met daarop de eerste 35 decimalen van het getal π . In de negentiende eeuw is deze grafsteen spoorloos verdwenen. Wilt u weten wat op deze steen heeft gestaan? Kom dan op 5 juli naar de feestelijke onthulling van een nieuwe gedenksteen.

Op woensdag 5 juli 2000 organiseert het Wiskundig Genootschap een uniek evenement in Leiden. Hoogtepunt is de onthulling van een gedenksteen voor Ludolph van Ceulen in de Pieterskerk door Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins van Oranje.

Ludolph van Ceulen

Ludolph van Ceulen (1540–1610) werd vooral bekend door zijn grafsteen. Met enorm veel rekenwerk had hij nauwkeurige onder- en bovengrenzen voor het getal π bepaald, die pas in de 35ste decimaal een eenheid van elkaar verschilden. Dit feit werd op zijn grafsteen in de Leidse Pieterskerk vermeld.

Tijdens zijn leven werden verschillende door hem berekende benaderingen van het getal π gepubliceerd. Om die reden wordt π in het Duits nog steeds wel aangeduid als 'die Ludolphsche Zahl'. Van Ceulens boek *Van den Circkel* uit 1596 geeft 20 cijfers achter de komma. In latere geschriften worden nog meer decimalen gegeven, maar de 35 decimalen van π werden voor het eerst 'gepubliceerd' op zijn grafsteen.

Ja, ik vraag gratis toegangskaarten aan voor de Pi-dag op 5 juli 2000 in Leiden

Naam:

Adres:

Postcode: Woonplaats:

Leeftijd:

Telefoonnummer:

code: NAW-nr. 2

Aantal gewenste kaarten (maximaal 2):

Bezoekt [wel/niet] het middagprogramma

Deze bon kopiëren, invullen en opsturen naar:

Wiskundig Genootschap, Postbus 800, 9700 AV Groningen

e-mail: pi-dag@math.rug.nl

In 1600 werd Van Ceulen op advies van Simon Stevin door Prins Maurits benoemd tot hoogleraar in Leiden, samen met Symon Fransz. van Merwen. In dat jaar voegde Maurits een genieschool toe aan de universiteit, waar deze twee heren 'in goeder duytsche taele' les mochten geven in 'Telconsten ende Landmeten', om zo ingenieurs op te leiden die nodig waren in de oorlog tegen Spanje.

De verdwenen grafsteen

Op Van Ceulens grafsteen in de Pieterskerk werden nauwkeurige onder- en bovengrenzen voor π vermeld. Voor zover bekend is dit het enige voorbeeld ter wereld van een nieuw wetenschappelijk resultaat dat via een grafsteen wereldkundig werd gemaakt. Ergens tussen 1780 en 1864 is deze grafsteen verdwenen, hetgeen in de internationale literatuur geldt als een blamage voor Nederland.

Een nieuwe steen

Als onderdeel van het avondprogramma zal een gedenksteen met daarop een reconstructie van de oorspronkelijke tekst van Van Ceulens grafsteen worden onthuld. Voor dit evenement bestaat veel interesse vanuit de landelijke media. De organisatie verwacht op 5 juli 2000 vele belangstellenden, met name vanuit de Nederlandse wiskunde. Voor deelname aan dit evenement dient men zich vooraf in te schrijven.

Programma

Op 5 juli 2000 is er een wetenschappelijk middagprogramma en een feestelijk avondprogramma. Een van de hoofdsprekers die dag is Peter Borwein, bekend van onder meer *Pi and the AGM* en *Pi: a Source Book*.

Het middagprogramma vindt plaats in de Gorlaeus Laboratoria van de Universiteit Leiden. Dit is tevens onderdeel van het Algorithmic Number Theory Symposium dat van 2 tot 7 juli in Leiden plaatsvindt. Bestemd voor een enigszins geschoold publiek (VWO wiskunde-niveau).

14:30-15:00 Ontvangst met koffie en thee

15:00-15:50 Frits Beukers (Utrecht), *A rational approach to pi*

15:50-16:10 Pauze

16:10-17:00 Peter Borwein (Burnaby, Canada), *The 40 trillionth binary digit of pi is 0*

Het avondprogramma vindt plaats in de Pieterskerk te Leiden en is bestemd voor iedereen met belangstelling voor wiskunde.

de Pieterskerk

19:15-19:45 Ontvangst met koffie en thee. *In verband met de aanwezigheid van Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins van Oranje wordt iedereen verzocht tijdig aanwezig te zijn.*

20:00 Opening door dr. R.J. van Duinen, voorzitter van het Algemeen Bestuur van NWO

20:05 Peter Borwein, *The amazing number pi*

20:30 Orgelspel door Jozef Steenbrink (Nijmegen)

20:35 Henk Bos (Utrecht), *De cirkel gedeeld, de omtrek becijferd en pi gebeiteld: Ludolph van Ceulen en de uitdaging van de wiskunde*

21:00 Onthulling van de gedenksteen voor Ludolph van Ceulen door Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins van Oranje

21:10 Receptie

De sprekers van het avondprogramma worden ingeleid door de voorzitter van het Wiskundig Genootschap, Jan Karel Lenstra.

Let op! Het evenement vindt plaats op *woensdag 5 juli* en niet, zoals eerder werd aangekondigd, op donderdag 6 juli.

Beeger-lezing

Borweins voordrachten vormen samen de 'Beeger-lezing 2000'. Iedere twee jaar wordt, ter nagedachtenis van N.G.W.H. Beeger, iemand met grote verdiensten op het gebied van de algoritmische getaltheorie uitgenodigd zo'n lezing te geven. Eerdere Beegersprekers waren Carl Pomerance, Hugh Williams, John Conway en Hendrik Lenstra.

MY2K

Pi in de Pieterskerk is een van de Nederlandse activiteiten in het kader van het Wereld Wiskundig Jaar 2000 (MY2K). Op 6 mei 1992 verklaarde de International Mathematical Union in Rio de Janeiro het jaar 2000 tot Wereld Wiskundig Jaar. Andere Nederlandse activiteiten in dit kader zijn 'Van Dantzig 2000' (een symposium in september ter nagedachtenis van de mathematisch statisticus David van Dantzig) en 'De Nationale Doorsnee' (een grootschalig statistiekproject in oktober).

Organisatie

'Pi in de Pieterskerk' wordt georganiseerd door het Wiskundig Genootschap. Comité van aanbeveling: C. Boonstra, president van Koninklijke Philips; A.H.G. Rinnooy Kan, lid raad van bestuur ING; R.S. Reneman, president Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen; W.A. Wagenaar, rector magnificus Universiteit Leiden. Organiserend comité: Hendrik Lenstra, Jan Karel Lenstra, Jaap Top en Chris Zaal.

Meer informatie

<http://www.math.rug.nl/~top/pi-dag/5juli.html>

Toegang

Het middagprogramma is vrij toegankelijk, het avondprogramma niet. Speciaal voor de leden van het WG is een beperkt aantal toegangskaarten gereserveerd. Gratis toegangskaarten kunnen met de bon op de pagina hiernaast worden aangevraagd.

